

Napredak se dopis ne tiskaju. Priglasen se pisan, ogled itd. takaj je običnom cijenka li se dogovora. Isto tako je sa pulisti. Narci se šalju postarškom upraviteljom (asosno postalo) na administraciju „Naše Sloge“. Ima, presima i najbitije peštu valja točno osnađiti.

Komu list nedodje na vrijeme, naka to javi odgovarajuću u otvorena pisanu, za koje se ne plaća postarše, ako se izvama napisu: „Beklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom ruku malo stvari, a sećega sve pokrvari. Har. post.

Iskai svakog listnika na odobrenje.

Dopis se nevrataju ako se neotakaju.

Nabijegovani listeri se neprimaju. Pročlana a postaršima stoji 10 kor. za seljake 2 kor. na godinu. Razmjerno kor. 2 1/2 i 1 za pol godino. Izvan carine više postaršima

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredništvo i administracija nalazi se u Via Farnete br. 14.

Školske takse.

Dne 7. augusta 1896. bila je potvrđena zakonska osnova istarskoga pokrajinskoga sabora o školskih taksah. Tim je ona zakonska osnova postala zakonom, kojim se uvadjaju školske takse već za školsku godinu 1895/96.

Tim zakonom je odlučeno, da se za svako dijete, dužno polaziti školu, a koje nije zakonom oslobođeno od polazka škole, ima plaćati šest kruna na godinu.

Tu taksu imaju plaćati roditelji ili skrbnici djece. Obćinsko zastupstvo može ih od nje osloboditi, a ako ih oslobodi, tad ima obćina za nje plaćati taksu.

Svaka obćina dužna je plaćati u zemaljsku školsku zakladu svake pol godine onoliko, koliko spada na svu školsku djecu, u njoj se nalazeća, i utjerivati od roditelja ili skrbnika djece po šest kruna za svako dijete.

Ako roditelji ili skrbnici nebi platili, onda može c. kr. kotarska politička oblast utjerivati prisilnim načinom taksa.

Ako koja obćina nebi platila svote, što spada na svu školsku djecu u njoj, onda može zemaljski odbor ili junta sporazumno sa c. kr. namjesničtvom udariti namet na izravne i neizravne poreze u obćini, ili može obćini zapleniti druge dohodke.

To su eto ustabove zakona 7. augusta 1896. o školskih taksah.

Kako u drugih prilikah, gdje je što zla, teška za puk, tako i u ovoj bacu se krivnju na one, koji su najmanje krivi, pače na one, koji su nastojali, da se do takova zla ne dođe. A tu krivnju bacu se s one strane, koja je pronzokovala, da je zlo naprćeno na pućanstvo.

Čim se je doznalo za zakon o uredjenju taksa, već su bezdušnici počeli prosti narod buniti i govoriti mu, da su uveli školske takse Hrvat, hrvatska obćinska zastupstva i hrvatski zastupnici u pokrajinskom saboru.

Hrvatska kao nit slovenska nit talijanska obćinska zastupstva neimaju tuj nikakova pesla, kao nit kod nikakva zakona; obćinska zastupstva nit ne predlažu nit ne stvaraju nikakvih zakona.

A što su učinili hrvatski zastupnici u pokrajinskom saboru? Jesu li oni krivi uvedenju školskih taksa? Kako su oni u toj stvari postupali? Tko je kriv, da su školske takse uvedene?

Na to sve eto odgovara u ovom što sledi:

PODLISTAK.

Dvie mrvice iz moje školske torbice.

Džaba i ovakov život! Ni koraka ne možemo napried, ako se prije do krvi ne izmućimo natežuci se redom sa jednim po jednim svojim neprijateljem. A imamo ih toliko tih crnih i crvenih neprijatelja, da bi nam ih i polovica bila do volje. Pak re esmo u velikih načelnih pitanjih čeka nas titanska borba, nego nije te sitnice, u kojoj nam se nebi najbezobzirnijim načinom pravilo hiljadu neprilika — pak onda vuci i natezi se, ako hoćes, da do čega dođes. „Sve, sve si stoori Hrvat sam“.

Teško, dapače nemoguća je danas i zamisliti uredjene države, u kojoj nebi bilo utoka i viših oblasti, koje imaju, da suđe o pritužbah građana, kad ovi ciena, da bijahu prikraćeni u svojem pravu. Ali ipak ti utoci u pravdom uredjenoj i upravljanoj državi ne smiju postati sistemom t. j. pravilom, jer zbija gdje je tu pravica kad jedna ciela narodnost mora za svaku najsitniju sitnicu gubiti vrijeme u vječitim utocih? Pak ovako rade oni, koji nam dovikuju, kako bismo bolje učinili, da ne gubimo vremena u vječitom prosjerdovanju, a da ga uložimo u korisnije stvari. Najmanje šte se može kazati na to, da

Zakonsku osnovu o školskih taksah predložio je mjeseca jenara 1894. zemaljski odbor ili junta zemaljskomu saboru na razpravu.

Ta zakonska osnovu je onda razpravio i prihvatio školski odbor saborski, sastojeci iz gospode zastupnika viteza Babudera, dr. Bartoli, dr. Costantini, de Franceschi i dr. Tamaro, dakle samih Talijana i članova talijanske stranke u istarskom saboru, bez ijednoga Hrvata.

U ime toga školskoga saborskoga odbora izvjestio je u saborskoj sjednici dne 1. febrara 1894. dr. Costantini, član talijanske stranke, te predložio i zagovarao, da se primi zakonska osnova o školskih taksah, kako ju je zemaljski odbor predložio, a školski odbor prihvatio.

Zagovarao je tu zakonsku osnovu član talijanske stranke viteza Babuder.

Proti toj zakonskoj osnovi postavio je protupredlog zastupnik Spinčić u ime Hrvata, u ime zastupnika hrvatskoga i slovenskoga naroda u pokrajinskom istarskom saboru. U ime svoje i u ime svojih drugova postavio je obrazložen predlog: da se preko te zakonske osnove predje na dnevni red, da se dakle o njoj niti ne razpravlja, da se ju zabaci, da se školskih taksa ne uvede, da ih nebuđe.

Na to se je glasovalo, da li se ima predi u podrobn razpravu, da li se ima primiti u glavnom tu zakonsku osnovu.

Svi zastupnici talijanske stranke glasovali su za tu zakonsku osnovu; svi hrvatski i slovenski zastupnici glasovali su proti toj zakonskoj osnovi.

Kod podrobne razprave nastojali su hrvatski i slovenski zastupnici, da bude zakonska osnova manje zla, manje teška za roditelje i skrbnike djece. U ime njihovo je kanonik dr. Volarić postavio predloge za veću jasnost i pravdom, za polakšice, kod §§. 1. 8. i 4., al su njegove predloge talijanski zastupnici zbacili.

Zatim su zakonsku osnovu o školskih taksah prihvatili svi talijanski zastupnici i u trećem čitanju; doćim su svi hrvatski i slovenski zastupnici glasovali proti njoj.

Tako je stvar prošla godine 1894.

C. kr. vlada obnašala je, da ne predloži te zakonske osnove na potvrdu Njegovomu Veličanstvu, i vratila ju je zemaljskomu odboru s pozivom, da ju u nekih toćkah promjeni.

Zemaljski odbor proveo je zahtjevane promjene, i predložio ponovno zemaljskomu

saboru na prihvaćenje zakonsku osnovu o školskih taksah.

Učinio je to već u zasjedanju mjeseca jenara 1895.

Tada ne bijaše razpravljanja, jer je zemaljski sabor bilo razpustilo Njegovu Veličanstvo, čemu su dali povoda napadaji na c. kr. povjerenika sa strane talijanskih zastupnika i skrajno nepravdan, nezakonit, nečuvstven postupak istih talijanskih zastupnika proti hrvatskim i slovenskim zastupnikom.

Zemaljski odbor stajao je i nadalje čvrsto uz zakonsku osnovu, te ju predložio saboru jenara 1896. na razpravu.

Postupalo se je kako i godine 1894. Saborska većina, talijanski zastupnici, izručila je zakonsku osnovu političko ekonomskom saborskom odboru. Onaj je ostajao od samih Talijana, i to: dr. Beninati, dr. Costantini, de Franceschi, dr. Glezer, dr. Varetton.

Taj odbor prihvatio je zakonsku osnovu, izvjestio u njoj u saborskoj sjednici dne 30. jenara 1896. na usta zastupnika dra. Costantini, Talijana. Ovaj je u ime rećenoga školskoga odbora zagovarao zakonsku osnovu. Saborska većina, Talijani, glasovala je jednoglasno u glavnom i u podrobnostih, i u trećem čitanju, za tu osnovu, dakle za uvedenje školskih taksa.

U toj sjednici predsjedao je saborski predsjednik dr. Campitelli, zemaljski kapetan, povjerenik c. kr. vlade bio je Alojz Fabiani, c. kr. kotarski kapetan, i bili su prisutni svi zastupnici saborske većine, a to su: dr. Bartoli, dr. Beninati, dr. Bubba, dr. Canciani, dr. Charsich, dr. Cleva, dr. Costantini, Doblavovich, de Franceschi, dr. Gambini, dr. Glezer, markiz Polesini, dr. Rizzi, dr. Tamaro, Tomasi, dr. Varetton, dr. Vergottini, dr. Venier, Venier Nikola, Vidulich.

To su sve Talijani, svi članovi talijanske stranke u istarskom saboru. — Hrvatskih i slovenskih zastupnika u ovoj sjednici ne bijaše.

Proti njim se je postupalo onako, kako i godine 1895. i gorje. Njih trojicu je saborska većina posve nepravdom, nezakonito, upravu brutalno izključila iz sabora. Čast njihova, čast izbornika, koji su ih izabrali, čast hrvatskoga i slovenskoga naroda zahtjevala je, da svi rad toga brutalnoga čina i rad ostaloga postupka s njimi zapuste sabornicu i Poreč. I oni su to učinili dne 24. jenara 1896., dakle prije, nego li se je razpravljala zakonska osnova o školskih taksah.

koliko desetak godina bore, da bi dobili školu, te je taj već bilo utoka svake vrsti, a ima ih na zdravlje još i sada. A ti utoci rećavaju se polaganu, jer gospodu duša boli i na sanu pomisao, da bi zbog njihova prenakljena riešenja ona sela mogla trpjeti kakvu štetu.

U naglosti nije mudrosti. Ako to kome nije ugodno, neka piše utok — sledodno mu je. — Došao sam u Cres grad. Popitam se za školu, i pokažu mi jednu nizku kuću uz obalu. Škola je odmah prizemna. Sobe nizke, tlesne; klupe većinom kao u kakvoj podzemnoj krčmetini, pa ih neima dosta, jer mnogokrat djeca moraju na tla čučnati. Da je to koja hrvatska škola, bez sumnje bi ju školske oblasti zatvorile, ali je ono talijanska pak no što pak? vi već znate. I ne samo, da se trpi tu školu u takvu stanju, nego se još povećava broj učiteljskih sića onako liepo gladko, gladko u desetak dana. — Na svojem putovanju sam kasnije doznao, da su školske oblasti nagovarale obćinu u Puntu na otoku Krkn, da pripravi još jednu sobu za školu i da će dobiti još jednu učiteljsku silu, koja je dosta nužna. Obćina pripravi krasnu sobu podvje jednaku onim prvašnjim — i tada zapita učiteljsku siću — ali čekaj. Sada zahod nije baš po svih regularah pedagoško didaktičkih sagrađen — jer kad se radi

U ime tih zastupnika, hrvatskih i slovenskih, i u ime svoje, odaslao je zastupnik Spinčić na gospodina ministra bogoštojva i nastave dne 14. febrara 1896. spomenicu proti rećenoj zakonskoj osnovi, proti školskim taksam.

Odgovarajuć njihovim nazorom bila je postavljena i prihvaćena u sjednici carevinskoga vjeća dne 2. marča 1896., resolucija istoga zastupnika Spinčića, kojom se je neizravno na to išlo, da se školske takse ne uvedu.

To je eto suhoparna povjest o školskih taksah u pokrajini Istri.

Iz nje si svatko, koji ima i najmanje zrnce razbora, može odgovoriti na prije postavljena pitanja. A taj odgovor glasi:

Talijanski zemaljski odbor ili junta sa zemaljskim kapetanom dr. Campitelli-em na čelu predložio je ponovno saboru zakonsku osnovu za uvedenje školskih taksa.

Talijanski saborski odbor razpravio je i prihvatio tu zakonsku osnovu.

Talijan izvjestitelj ju je u saboru zagovarao.

Talijanski članovi sabora, i to svi, su tu zakonsku osnovu poprimili.

Hrvatski i slovenski zastupnici ne samo da nisu to osnove napravili, ne samo da nisu za nju glasovali, nego su oni prvi put proti njoj govorili, drugi put, pošte su već prije radi časti svoje i hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre bili prisijeni zapustiti sabor i Poreč, proti toj osnovi učinili spomenicu na gospodina ministra bogoštojva i nastave, i proti njoj neizravno postavili resoluciju u carevinskom vjeću.

Iz rećenoga je ujedno jasno, da oni, koji krije s te zakonske osnove Hrvate, su prusti lažci, klevetnici, bezdušnici, kojim među pošteniimi ljudimi neima mjesta.

Da je u istarskom saboru većina zastupnika, koji bi bili nazora, kako su hrvatski i slovenski zastupnici toga sabora, nikad nebi bilo zakona o školskih taksah.

Kad bi takova većina došla, onda bi bila jedna od prvih zadaća ujezinih, da se taj zakon ukine.

Doće je nastojati njim i svim njihovim pristašam, da bude breme, koje je naprćeno tim zakonom roditeljem i skrbnikom djece kao i obćinam, čim lakše, da se zakon tako uporavi, kako bi tišio čim manje.

o jednoj hrvatskoj školi, onda se i u zahod potruće gospoda, a u Cresu baš se nije toliko na tanko gledalo. I u Puntu već koje tri godine izčekuju učitelja i neima ga; kad će doći, to Bog znada. Ako kome nije pravo neka piše utoke. Nuzgredno samo spominjem, da školska zgrada u Puntu, uz sve mane, koje može imati, još je uvijek jedna od najljepših u Losijskom kotaru. — U Krka n. pr. se trpi, da dvorazredna učionica bude i u posebnih knćah, tako te jedan razred jest u jednoj, a drugi u drugoj kući — samo bi još rado znati jesu li se gospoda popitala i za zahode, jesu li sagrađeni po regularah.

Saznao sam, da i Kornić i Kras i Gabonji i Rasopasno pitaju školu. Pitanje se pretresa, kažu gospoda, koja vedre i oblače, a kako rekosome, kad se radi o kojoj hrvatskoj školi, ona tača ozbiljno razmišljaju, da se nabi pronašla u sudu. Za svaku od onih škola bit će već do sada napisano nekoliko snopića papira, a u par decenija (toliko će proći doć se škole otvore) napisati će se toliko papira, koliko bi bilo dosta, da se svu školsku djecu oskrbi papirnom najmanje za pet godina. Ali medjutim se radi o školi, a ako škole nije, to je tek nuzgredna stvarca, a komu nije pravo, nek piše utoke, ta sledodno mu je. (Konec sledi).

